

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SITUAČNÍ ANALÝZA

RALSKO

prosinec 2018

Zpracoval: Kolektiv autorů z *Oddělení výzkumů, projektů a komunikace ASZ*

Obsah

Seznam zkratk.....	3
Cíle situační analýzy.....	4
Základní terminologie.....	4
Agentura pro sociální začleňování	4
Sociální vyloučení	5
Spolupráce města Ralsko s Agenturou pro sociální začleňování	5
Lokální partnerství a pracovní skupiny v Ralsku.....	6
Strategický plán sociálního začleňování.....	6
Ralsko – základní sociodemografická charakteristika měst	7
Problematika bydlení	8
Zaměstnanost.....	10
Prevence patologických jevů.....	11
Ukončení spolupráce a exit strategie	12
Institucionální zajištění lokálního partnerství po odchodu ASZ.....	12
Evaluace SPSZ	13
Manažer SPSZ	13
Současný stav	13

Seznam zkratk

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

ČSÚ – Český statistický úřad

ESIF - Evropských strukturálních a investičních fondů

IROP – Integrovaný regionální operační program

KoP ÚP – Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR

KPSVL - Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

LP – Lokální partnerství

MěÚ – Městský úřad

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NNO – Nestátní neziskové organizace

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OPZ – Operační program zaměstnanost

OP LZZ – Operační program lidské zdroje a zaměstnanost

OPVK – Operační program Vzdělání a konkurenceschopnost.

ORP – Obec s rozšířenou působností

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

PČR – Policie České republiky

SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

TSP – Terénní sociální práce

VPP – Veřejně prospěšné práce (nástroj tzv. Aktivní politiky zaměstnanosti Úřadu práce)

Cíle situační analýzy

Cílem situační analýzy je poskytnout přehled o průběhu spolupráce města Ralsko s Agenturou pro sociální začleňování (dále také ASZ). Dokument analyzuje vývoj situace v tematických oblastech, které byly řešeny v rámci *Strategického plánu sociálního začleňování* (SPSZ) a usiluje o srovnání výchozího stavu sociálního vyloučení (popsaných v původní vstupní analýze, resp. analytické části SPSZ) se stavem při ukončení intenzivní podpory ASZ po téměř čtyřech letech spolupráce.

Situační analýza vychází zejména z analytických dokumentů zpracovaných ASZ (tj. z původní situační analýzy, analytické i návrhové části část SPSZ nebo z tematického výzkumu zaměřeného na sociální podnikání), základní metodou je proto **desk research**. V případě Ralska došlo k předčasnému ukončení spolupráce s ASZ pro nedostatek vůle ze strany města po komunálních volbách v roce 2015 pokračovat v naplňování SPSZ. Této skutečnosti odpovídala i exit strategie, která byla formulována pouze na úrovni doporučení a nikoliv městem schválené revize SPSZ a stanovení dalších kroků pro realizaci politik sociálního začleňování. Také předkládaný dokument nemá vyšší ambice než shrnout průběh spolupráce s ASZ, včetně výstupů, které se realizovaly v prvních třech letech spolupráce.

Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR a spadá do gesce ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. ASZ funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcí, které řeší problematiku sociálního vyloučení.

Agentura pro sociální začleňování

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory ASZ. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům ASZ pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení se v kontextu situační analýzy rozumí **proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace**. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Spolupráce města Ralsko s Agenturou pro sociální začleňování

Město Ralsko a ASZ začaly spolupracovat na konci roku 2012, kdy zastupitelstvo města schválilo *Memorandum o spolupráci* pro následující tři roky a následně bylo 28. února 2013 ustaveno Lokální partnerství a vznikly čtyři pracovní skupiny. Po celou dobu spolupráce poskytovala ASZ svým partnerům metodickou podporu a proces spolupráce byl řízen a moderován lokálními konzultanty ASZ Bronislavem Podlahou a Pavlem Pechem. V průběhu procesu tvorby dlouhodobých cílů navrhla ASZ možnosti, jak získat pro konkrétní aktivity finanční prostředky, například využitím operačních programů EU, nebo z krajských či národních dotačních titulů.

V prvních třech letech se spolupráce ASZ s městem dařila a lokální partnerství fungovalo, avšak po obecních volbách v roce 2015 se změnilo vedení města a s ním i priority obce. Stejně tak se vystříдалo

i vedení ASZ a v souvislosti s tím se změnila i personální situace na pozici místního lokálního konzultanta pro Ralsko. Z uvedených příčin docházelo v následujícím období ke stále častějším neshodám ohledně smyslu a náplně činnosti pracovních skupin a priorit práce celého lokálního partnerství. Nakonec byla spolupráce po vzájemné dohodě předčasně ukončena k 8. 6. 2016, následně převedena od 1. 7. 2016 do režimu vzdálené podpory, aby pak definitivně skončila k 31. 12. 2016.

Lokální partnerství a pracovní skupiny v Ralsku

Na počátku procesu strategického plánování vznikly čtyři pracovní skupiny lokálního partnerství: **Pracovní skupina bydlení, Pracovní skupina zaměstnávání, Pracovní skupina vzdělání, rodina a volný čas na nakonec Pracovní skupina prevence sociálně patologických jevů.** Pracovních skupin složených ze členů Lokálního partnerství se účastnili političtí reprezentanti Města Ralsko, Městského úřadu Ralsko nebo dalších spádových obcí, Libereckého Kraje, zástupci místně příslušných základních a mateřských škol, Kontaktního pracoviště Úřadu práce z Mimoně, Městské policie, Policie ČR a v neposlední řadě také poskytovatelé sociálních služeb z řad neziskových organizací Člověk v tísni o.p.s., Oblastní Charita Most o.p.s., Most k naději o. s., Lampa o. s. a Bachtale o. s..

Aktéři Lokálního partnerství Ralsko při jednáních v pracovních skupinách kromě tvorby Strategického plánu sociálního začleňování reagovali rovněž na aktuální problémy a hledali možnosti jejich řešení.

Strategický plán sociálního začleňování

Strategický plán lokálního partnerství města Ralsko (dále také SPSZ) byl vytvářen pro období 2013 – 2015 a jeho konečná podoba byla zastupitelstvem města odsouhlasena 21. 8. 2013. V analytické části SPSZ vycházel zejména ze statistických údajů, které si od členů LP vyžádali lokální konzultanti, a dále ze *Situační analýzy lokalit Ploučnice a Náhlov*, kterou si nechala ASZ vypracovat externími dodavateli nebo ze strategických dokumentů města, kraje i z dokumentů národní úrovně. Jednalo se například o *Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb města Ralska, Plán prevence kriminality města Ralska, Akční plán města Ralsko na léta 2013 – 2015, včetně priorit s výhledem do roku 2020, Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 – 2015* a další.

Na základě shromážděných materiálů vymezily pracovní skupiny oblasti, ve kterých aktéři vnímali problémy jako nejtěživější a na jejichž řešení byl na místní úrovni potřebný lidský nebo materiální potenciál.

Jedním z prioritních témat k řešení byla například shledána oblast bydlení, přičemž na tuto problematiku upozorňovala i *Situační analýza*. Mezi další oblasti, hodné pozornosti LP, patřila potom také problematika zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob, rozvoj sociálního podnikání a podpora vytváření pracovních míst pro nekvalifikované osoby. Na možnosti sociálního podnikání byla dokonce zaměřena specifická výzkumná studie *Sociální podnikání v Ralsku – studie výchozí situace k založení sociálního podniku*, kterou pro ASZ zpracoval v roce 2014 team externích dodavatelů.

Ve všech oblastech vymezených pracovními skupinami LP, tedy v bydlení, vzdělávání, rodině a volném čase, zaměstnanosti a prevenci patologických jevů, byly identifikovány intervence, které byly

rozepsány na prioritní a specifické cíle a na opatření, jejichž prostřednictvím mělo dojít k naplnění těchto cílů. Celkem bylo stanoveno 18 prioritních cílů s 84 specifickými opatřeními, jejichž realizace byla financována z operačních programů OP LZZ, OPVK, z dotačních titulů kraje, města nebo z prostředků státního rozpočtu. U některých opatření potom nebylo žádné nadstandardní financování potřeba. Konkrétní naplňování priorit a cílů je blíže popsáno na stranách 6 - 10.

V průběhu započaté spolupráce Město Ralsko vstoupilo do Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), načež byl vytvořen další navazující Strategický plán sociálního začleňování na roky 2016 až 2018 s novými 29. prioritami a 121. specifickými cíli. Část z těchto cílů, které se v předchozím období nestihly naplnit, nebo u nich bylo požádáno o nové financování, byla ovšem převzata z prvního strategického plánu. V novém SPSZ bylo připraveno celkem 8 projektových záměrů z operačních programů OPZ, OPVTV a IROP, nicméně k naplnění části připravovaných cílů a záměrů nakonec, kvůli předčasnému ukončení spolupráce nedošlo. V říjnu 2016 tak byly v rámci druhé vlny KPSVL podány jen žádosti u projektů *Asistent prevence kriminality a komunitní práce ve městě Ralsko* a *Sociální terénní pracovník ve vyloučených lokalitách města Ralsko*.

Ralsko – základní sociodemografická charakteristika měst

Základní informace o městu pocházejí z větší části z analytické části SPSZ 2016 – 2018

V Ralsku žije, dle údajů ČSÚ k 31. 12. 2014 2.073 obyvatel. Obec je rozdělena do devíti teritoriálně oddělených a zároveň částečně izolovaných částí – Plouznice, Kuřívody, Náhlov, Hradčany, Boreček, Horní Krupá, Hvězdov, Jabloneček, Svěbořice na celkové rozloze 171 km². V posledních letech má vývoj obyvatelstva mírně sestupný trend. Sociální situace ve městě je ovlivněna mnoha faktory a také částečně propojena se sousedními obcemi – především s městem Mimoň, které je jakýmsi centrem místní občanské vybavenosti včetně místních institucí – zejména ÚP. Míra sociálního vyloučení je v Ralsku poměrně vysoká. Ve městě se nadále nacházejí lokality s vysokou koncentrací sociálně znevýhodněných a vyloučených osob a celých rodin. Především se jedná o části Náhlov a Plouznice.

Mezi příčiny patří především teritoriální izolace či odloučenost jednotlivých lokalit, výrazná stopa v charakteru zástavby a infrastruktury, která po několik desetiletí (od konce 2. světové války do začátku 90. let 20. století) sloužila jako součást vojenského prostoru (újezdu), nízká občanská vybavenost a poměrně komplikovaná dostupnost pracovních příležitostí, sociálního a dalšího vyžití a především prostorová segregace sociálně slabých osob a rodin v těchto lokalitách.

Uvedené základní sociodemografické údaje se mezi lety 2014 – 2016 kdy byla ukončena spolupráce v podstatě nezměnili s jedním drobným rozdílem, a to že od roku 2015 počet obyvatel mírně narostl a k 31. 12. 2016 činil 2031.

Problematika bydlení

V oblasti bydlení je Ralsko poměrně rozmanitá nesourodá a prostorově roztržštěná lokalita výrazně ovlivněna vojenskou historií obce. To platí především o části Ploučnice. Jedná se o panelové sídliště po Sovětské armádě v bývalém vojenském prostoru, vedle bývalého letiště. Sídlíště je obýváno cca 800 obyvateli pestré věkové, národnostní i sociální skladby. V lokalitě jsou obývány 4 panelové domy ve vlastnictví města Mimoň (230 bytů) a 2 panelové domy ve vlastnictví města Ralsko (161 bytů). Dalších 8 panelových domů je prázdných a zdevastovaných a jsou ve vlastnictví soukromých firem. V okruhu 2 km se v lesním porostu kolem panelových domů nachází obrovské množství rozpadlých bývalých armádních objektů, sloužících dnes jako naleziště železa a dalších kovů, a útočiště dětí a mladistvých. Přímou na sídlišti je průhledná rozebraná budova školy, hřiště pro děti sousedící s fotbalovým hřištěm (vybaveným zázemím – sprchy, šatny, klubovna), vietnamská hospoda a herna, služebna MěP. V jednom z bytů v domě vlastněném Ralskem funguje předškolní klub Člověka v tísní. Obývané domy jsou v relativně dobrém stavu. Od zbytku městské části Ploučnice dělí sídliště hlavní silnice, po které jezdí autobusové spojení na jednu stranu do Mimoně (3 km, nákupy, kultura, úřady) a na druhou do správního centra Ralska, Kuřívod (7 km, MěÚ Ralsko). Tyto vzdálenosti mimo jiné dokreslují zmiňovanou izolovanost této části.

V Náhlově, který je z celého Ralska prostorově a dopravně nejvíce izolován (z Kuřívod po běžné silnici cca 34km, přes lesní komunikaci – bývalý vojenský prostor - cca 25km) je zároveň největší koncentrace sociálně vyloučených osob vzhledem k počtu obyvatel. Tato část je prakticky bez občanské vybavenosti – je zde pouze autobusová zastávka, zemědělský statek, NZDM Oblastní Charity Most, sportovní hřiště (viz výše) - a svou polohou určuje orientaci místních na využívání obchodů, MŠ, ZŠ, apod. v nedaleké Osečné (cca 5km). Kromě několika rodinných domů je městská část Náhlov tvořena 6. bytovkami (původně Vojenských lesů), z toho 4 bytovky jsou po 6. bytech a 2 bytovky po 4. bytech. Žije zde cca 130 obyvatel včetně cca 50 nezletilých sociálně vyloučených osob s většinovým zastoupením romských rodin. Tito lidé přišli do Náhlova povětšinou z jiných měst a obcí ČR v průběhu posledních 20. let. Většina bytů patří soukromým osobám (Ing. Římsa – místní zemědělský podnikatel, pan Materna), část soukromým vlastníkům bytů, z nichž jsou mnozí v exekuci.

Lokality Ploučnice i Náhlov se objevili v poslední celostátní Analýze sociálně vyloučených lokalit – tzv. *Gabalově mapě* z roku 2015.

V rámci naplňování cílů Strategického plánu lokálního partnerství Ralsko pro roky 2013 – 2015, byly v oblasti bydlení realizovány následující opatření pro zmírnění následků sociálního vyloučení a posílení sociálních kontaktů obyvatelů vytypovaných lokalit

- Vybudováno posezení pro setkávání lidí v exteriéru sídliště na Plouznici formou komunitní práce a VPP
- Formou komunitní práce a VPP bylo zbudováno sportovní hřiště včetně oplocení a posezení v Náhlově
- Na principu svépomocných prací bylo zbudováno basketbalové hřiště na Plouznici a tzv. předzahrádka
- Byl vytvořen metodický pokyn – pravidla přidělování městských bytů
- TSP města byly proškoleny principy finanční gramotnosti, pracují ročně na oddlužení cca 100 lidí; s 25 z nich sestavila splátkové kalendáře na zaplacení dluhů za bydlení
- Byla sestavena pravidla města na umoření dluhu za bydlení včetně jeho odpracování si
- Autobusové spoje z Osečné do Náhlova byly posíleny o podvečerní spoj na základě potřeby pro náhlovské děti vracující se ze školních kroužků ze ZŠ Osečná
- Byla vytvořena cenová mapa a srovnány ceny k místu přiměřené s realitou (pozn: průměrná cena za m² bytu v Mimoně je 40Kč, u městských bytů se cena pohybuje kolem 32 Kč/m², zatímco v Náhlově vychází 53-60 Kč/m²)
- Bylo zajištěno financování NZDM v Náhlově

Zaměstnanost

K 31. 12. 2014 činila míra nezaměstnanosti dle ČSÚ 10,13%, dle ÚP byl podíl nezaměstnaných osob 11, 2%. Celkově se v Ralsku ve sledovaném období dle ČSÚ ucházelo o práci 151 osob (dosažitelní – 144) – z toho 62 dlouhodobě nezaměstnaných a 98 žen oproti 53 mužům. Podle ÚP vypadala struktura nezaměstnanosti za stejné období v Ralsku takto: počet nezaměstnaných – 137; z toho dlouhodobě nad 5 měsíců/ nad 1 rok – 90/ 60.

Míra nezaměstnanosti se v rámci Ralska v jednotlivých lokalitách různí. Jak již bylo zmíněno – nejvyšší počet nezaměstnaných se nachází podle odhadu místních terénních pracovníků města na Plouznici a v Náhlově. Přesná čísla však v době působení ASZ nebyla k dispozici. Od roku 2012 míra nezaměstnanosti významně poklesla z tehdejších 25,96%. Za tímto poklesem stojí především nárůst pracovních míst v průmyslových podnicích v širším okolí (Mnichovo Hradiště, Mladá Boleslav, Pěnčín, apod.) kam velká část pracujících dojíždí a další realizované nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v uplynulých letech (například zavedení 10 pozic VPP pro město Ralsko a 4 pozic APK v Ralsku). V Náhlově zase našla část lidí uplatnění také v rámci VPP například při zbudování nového sportovního hřiště v roce 2013, dále při údržbě veřejné zeleně; několik lidí pak vykonávalo VPP v nedaleké Osečné. Lidé z Náhlova dojíždí za prací také do Českého Dubu a dva lidé pracují jako OSVČ v zemědělském podniku Ing. Římsy.

Hlavními zaměstnavateli v regionu jsou pak Škoda Mladá Boleslav, Johnson Controls, Diamo, a Trimco. Nejvíce lidí dojíždí do mladoboleslavské Škodovky, ale značná část z nich nejsou kmenoví zaměstnanci, nýbrž zaměstnanci pracovních agentur

Dle informací ÚP (KoP Mimoň) v evidenci převažovaly (v období 2014) osoby dlouhodobě nezaměstnané, z nichž je značná část byla v podstatě nezaměstnatelná – především z důvodu nízké kvalifikace, nízkých pracovních kompetencí a návyků, nebo motivace, za čímž nezdědala stála vysoká míra zadlužení a exekucí, kvůli kterým se běžná práce nevyplácí. Právě dluhová problematika byla nejčastější zakázkou místních terénních pracovníků města. Část uchazečů o zaměstnání se do evidence ÚP vrací opakovaně po sezónních pracích, popř. pracují pravděpodobně tzv. „načerno“ a přitom pobírají dávky hmotné nouze.

V rámci naplňování cílů Strategického plánu lokálního partnerství Ralsko pro roky 2013 – 2015, byly v oblasti zaměstnanosti realizovány následující opatření pro zmírnění následků sociálního vyloučení:

- 30 lidí se zúčastnilo projektu Práce na Liberecku OCHM; 19 z nich se zapojilo do rekvalifikace, 10 z nich se úspěšně rekvalifikovalo a 6 z nich našlo pracovní uplatnění
- Bylo zřízeno 10 pozic VPP při Městě Ralsko na úklid, údržbu zeleně; pozice jsou průběžně obsazovány dlouhodobě nezaměstnanými
- 1x týdně byl realizován tzv. Job Klub od ÚP v Mimoně
- Byla navázána spolupráce ÚP s místními NNO při RIP (rekvalifikace) Libereckého kraje

- Z 10 VPP Města Ralsko získalo 5 lidí běžné zaměstnání díky projektu RIP ÚP *Získej práci*
- V zadávací dokumentaci pro VZ při stavbě MŠ a ZŠ se počítalo s podmínkou zaměstnání min 10% nezaměstnaných osob z Ralska

Poznámka: V průběhu působení ASZ v Ralsku se situace z hlediska zaměstnanosti radikálně proměnila nejen v tomto regionu, ale rámci celé ČR. Na konci roku tak například nezaměstnanost v Ralsku činila pouhé 2,3 %, což představovalo celkem 34 osob v evidenci ÚP, z toho 18 žen.

Prevence patologických jevů

Právě z hlediska sociálně-patologických jevů v Ralsku – zejména na Ploužnici – je problémem mezi mládeží především drogová problematika, která je propojená se sousední Mimoní. V minulosti byly v lokalitě Ploužnice identifikovány varny pervitinu. Právě tuto látku podle terénních pracovníků pro uživatele drog Mostu k naději užívá přibližně 40 až 50 převážně mladých lidí. Rozšířená je zde také konzumace marihuany. Jejích uživatelů je v Ralsku dvakrát až třikrát více, než těch pervitinových. Most k naději zatím nepronikl zdaleka ke všem uživatelům drog, ale část svých služeb (Harm Reduction, informace, testování na infekční nemoci, apod.) zprostředkovává přes ty, s nimiž je v přímém kontaktu. Terénní pracovníci působí v lokalitě zhruba dvakrát měsíčně, což je vzhledem k velikosti Ralska, jak sami přiznávají, nedostatečné. Případné navýšení kapacity služby závisí především na financích. Legální příležitosti k patologickému hráčství jsou v Ralsku nulové. V celé lokalitě se žádné herny s výherními automaty nenacházejí. Poslední herna, která byla na Ploužnici, ukončila provoz, jelikož v lednu roku 2014 vstoupila v platnost vyhláška Města Ralsko o zákazu hazardu, což bylo zároveň součástí Strategického plánu lokálního partnerství. Příležitost k hraní automatů však hráči mají v nedaleké Mimoní. Dle mnohých adiktologických studií a dobrých praxí (např.: Patologické hráčství: Možnosti léčby, služby poskytující pomoc v této oblasti a jejich financování, EDAD agentura, s.r.o.) se sice eliminací nabídky heren poptávka po hraní zcela nevymýtí, nicméně ztížení přístupu k hernám má preventivní charakter především pro nízkopříjmové často sociálně vyloučené osoby, které jsou kromě jiného ohroženy předlužením a chudobou, čemuž vystavují i své rodinné příslušníky. Mezi trestnou činností dominuje majetková trestná činnost – především drobné krádeže, ale také třeba vloupání. Právě kvůli této činnosti se realizovalo v rámci Strategického plánu lokálního partnerství několik preventivních opatření – mezi ně patří zejména posílení Městské policie formou Asistentů prevence kriminality z dotace PK MVČR a na Ploužnici byl instalován kamerový systém od počátku roku 2014. Kromě městské policie (4 strážníci) v Ralsku působí také policisté PČR z OOP Mimoň.

V rámci naplňování cílů Strategického plánu lokálního partnerství Ralsko pro roky 2013 – 2015, byly v oblasti prevence sociálně patologických jevů realizovány následující opatření pro zmírnění následků sociálního vyloučení:

- TSP začali pracovat s cca 100 soc. vyloučenými lidmi ročně na oddlužení
- TP pro uživatele OPL - Realizovány preventivní besedy o drogové problematice v NZDM

- TP pro uživatele OPL - V roce 2014 realizována tzv. filtrový program za účelem šíření protidrogové prevence cca 50 uživatelů konopných drog
- Poskytování služeb Harm Reduction (prevence rizikového užívání, prevence šíření infekčních nákaz, atd.) pro aktivní uživatele OPL – TP Most k naději
- Zřízeny pozice celkem 4 asistentů prevence kriminality (z dotace MVČR), kteří jsou vedeni MP Ralsko
- Od ledna 2014 je na sídlišti Plouznice a v Kuřívodech spuštěn kamerový systém městské policie Ralsko
- Město Ralsko vydalo vyhlášku o zákazu provozování výherních automatů
- Byla sestavena mapa heren a chráněných objektů v Mimoni

Ukončení spolupráce a exit strategie

Jak jsme již uvedli, spolupráce města Ralska s ASZ byla předčasně ukončena k 30. 6.2016, přičemž v následně odsouhlaseném režimu vzdálené podpory již nebyla realizována žádná z opatření navrhovaných z druhého SPSZ pro období 2016 – 2018.

I přes rozpačitý závěr byla spolupráce města a dalších aktérů poměrně úspěšná a přinesla řadu významných dílčích opatření, které nyní pomáhají zmírňovat následky sociálního vyloučení. Pro shrnutí uvádíme nejdůležitější z nich:

Nově vzniklé a podpořené aktivity za období spolupráce s Agenturou: NZDM v Náhlově (Oblastní charita Most) a v Mimoni pro ploužnické děti (Lampa), terénní sociální práce zajišťovaná městem, terénní programy (NOLE), předškolní klub na Plouznici (Člověk v tísní), volnočasové a vzdělávací aktivity pro děti a mládež na Plouznici (Město-Tosara), to samé v Náhlově (probíhá výběrové řízení na dodavatele), komunitní a zájmové aktivity pro ploužnické děti (Lampa), zájmové kroužky na Plouznici (město), Asistenti prevence kriminality (Město), vybudování sportovního hřiště v Náhlově (Město).

Institucionální zajištění lokálního partnerství po odchodu ASZ

V rámci snah o co efektivní ukončení spolupráce a vytvoření platformy, která by na úrovni problematiku sociálního vyloučení řešila i po odchodu ASZ, byly Agenturou navrženy následující kroky tzv. *exit strategie*:

Varianty formálního ukotvení LP:

- LP jako komise Rady města (nově vzniklá, příp. součást některé stávající)
- LP jako součást organizační struktury Komunitního plánování sociálních služeb

- LP bude mít stejný status jako doposud, tedy nadresortní

Evaluace SPSZ

Formy:

- v rámci pracovních skupin
- ze strany vedení města
- manažerem SPSZ
- ASZ dle vymezení činnosti v Memorandu o vzdálené podpoře

Manažer SPSZ

- všechny procesy související s KPSVL bude mít již plně na starosti manažer SPSZ – pracovník obecního úřadu,
- příprava projektů zajišťujících kontinuity sociálních služeb a dalších integračních opatření ve městě z evropských strukturálních fondů a dalších zdrojů + další rozvíjení těchto služeb
- projektové poradenství
- manažer SPSZ převeze vůdčí roli v organizaci LP včetně pracovních skupin a implementaci SPSZ a tvorbu revize SPSZ;
- zabezpečení důstojného statutu LP po odchodu ASZ

Současný stav

Podle dostupných informací nezůstalo po odchodu ASZ lokální partnerství zachováno a kontinuita jeho práce přetrvala jen v pokračování některých dílčích, již rozběhlých projektů a opatření.